

УДК 342.951:34.028-021.41:352.07(045)
DOI 10.32755/sjlaw.2024.03.007

Жежко Т. О.,

аспірантка кафедри адміністративного, цивільного
та господарського права і процесу юридичного факультету,
Пенітенціарна академія України,
м. Чернігів, Україна
ORCID: 0009-0006-9933-8491

ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРИНЦИПУ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті проаналізовано поняття та особливості принципу транспарентності в діяльності органів місцевого самоврядування, розкрито зміст його основних ознак, які полягають у таких категоріях, як гласність, публічність, прозорість, відкритість, доступність, підзвітність. У висновках зазначено, що ознаки принципу транспарентності знайшли досить широке нормативне закріплення, однак потребують уточнення деякі положення щодо відкритості засідань постійних комісій для представників громади, а також існує потреба у систематизації положень транспарентності в діяльності місцевих органів влади шляхом ухвалення окремого закону.

Ключові слова: принцип транспарентності, ознаки принципу транспарентності, органи місцевого самоврядування, гласність, публічність, прозорість, відкритість, доступність, підзвітність.

Постановка проблеми. Одним з найголовніших напрямів на шляху розвитку України є зміцнення місцевого самоврядування, прозоре, підзвітне та багаторівневе управління. В умовах воєнного стану неабиякого значення набуває дотримання принципу децентралізації, захист прав громадян на рівні місцевого самоврядування та робота місцевої влади за принципом транспарентності. Це своєю чергою зумовлює необхідність з'ясування поняття та особливостей принципу транспарентності в діяльності органів місцевого самоврядування та розкриття змісту його основних ознак.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема наукового аналізу поняття, сутності та особливостей принципу транспарентності в діяльності органів публічної влади була предметом дослідження таких учених: Е. А. Афонін, О. В. Суший, Д. Р. Мартиненко, М. В. Пашковська, В. М. Ярошенко, Л. І. Адашис, А. О. Чмелюк,

Л. Р. Наливайко, Т. В. Новікова, М. М. Воронов та багатьох інших. Але в сучасних реаліях усе ще виникає нагальна потреба в переосмисленні та вдосконаленні нормативно-правового закріплення основних ознак принципу транспарентності в діяльності органів місцевого самоврядування.

Метою статті є здійснення аналізу поняття, сутності та особливостей принципу транспарентності в діяльності органів місцевого самоврядування, розкриття змісту його основних ознак, а також надання пропозицій щодо вдосконалення нормативного закріплення.

Виклад основного матеріалу. Поняття «транспарентність» бере свій початок від латинських слів «trans» – «прозорий», «наскрізь» і «pareo» – «бути очевидним», а також «зрозумілий», «явний». Еволюція використання і значення терміна «транспарентність» пов'язана з наднаціональними організаціями та неурядовими організаціями (створення Європейського Союзу, Світової організації торгівлі, організації «Transparency International» тощо). Європейська інтеграція стала причиною запровадження принципу транспарентності влади і в діяльність органів управління [1, с. 6].

Транспарентність публічної влади – це політичне і соціальне явище, організаційно-правова гарантія народовладдя, конституційно-правовий принцип організації і діяльності органів публічної влади, соціальне благо [2, с. 138].

Деякі вчені оцінюють транспарентність як засадну властивість політичної влади, яка забезпечує розвиток демократії, громадянського суспільства шляхом відкритості дій різних гілок влади, процедури прийняття політичних рішень та активізації суспільного контролю над діяльністю органів державної влади [1, с. 9–10].

Транспарентність як стан інформованості, інформаційний процес, правовий режим та принцип у своєму дослідженні адміністративно-правових засад забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади описує Д. Р. Мартиненко [3, с. 74].

Представницьку форму влади народ здійснює, зокрема, через органи місцевого самоврядування, які уповноважуються людьми вирішувати питання місцевого значення. Транспарент-

ність органів місцевого самоврядування є властивістю політичної влади цих органів і їх посадових осіб [4, с. 87–88].

Виходячи з того, що органи місцевого самоврядування є одними з тих інституцій, що перебувають у безпосередній близькості до найбільш дрібних громад, їх транспарентна діяльність може стати стійким фундаментом підвищення довіри до влади, механізмом подолання корупції та значним фактором у налагодженні тісної співпраці влада – громада [5].

Загальні ознаки транспарентності органів публічного управління можна розглядати як:

- 1) пріоритетність над закритістю [6, с. 160–162; 7, с. 51];
- 2) повнота, цілісність та своєчасність отримання інформації (надання громадянам інформації в одному вигляді і в повному обсязі, доступ до тієї чи іншої інформації про рішення і можливість вплинути на них громадськості) [6, с. 160–162];
- 3) взаємозв'язок транспарентності і верховенства права (через захист інформації з обмеженим доступом) [6, с. 160–162; 2, с. 9];
- 4) вплив громадян на управлінські рішення влади [3, с. 86; 2, с. 9];
- 5) використання цифровізації, інформаційних технологій під час здійснення врядування [7, с. 51; 4, с. 86].

Характеризуючи сутність принципу транспарентності органів місцевого самоврядування, проаналізуємо його основні ознаки, які, на думку дослідників транспарентності в органах публічної влади [7, с. 51; 8, с. 5; 9, с. 88], полягають у таких категоріях, як гласність, публічність, прозорість, відкритість, доступність, підзвітність.

Отже, Л. Р. Наливайко та О. С. Чепік-Трегубенко охарактеризували ознаки так: прозорість – технологічна, відкритість – інституційна, гласність – інструментальна характеристики транспарентності, публічність – доступність будь-якої інформації щодо різних соціальних суб'єктів, підзвітність – контрольна функція транспарентності [8, с. 6].

Гласність та публічність як ознаки принципу транспарентності розкриваються через:

- 1) активну форму участі громадської думки, інформування про діяльність органів місцевого самоуправління, порядок об-

рання чи формування відповідних органів, обговорення проєктів, розв'язання різних суперечливих питань [1, с. 13];

2) взаємини представників громади та місцевої влади шляхом обговорення проєктів рішень, звітів діяльності місцевої влади, проведення громадської експертизи [10, с. 47–48].

Згідно зі ст. ст. 46, 55 Закону України «Про місцеве самоврядування» [11] сесії ради проводять гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, голови районної, обласної, районної у місті ради забезпечують гласність у роботі ради та її органів, обговорення громадянами проєктів рішень ради, важливих питань місцевого значення, вивчення громадської думки, оприлюднення рішення ради.

На думку В. М. Венгера [12, с. 80], гласність забезпечує певний рівень публічності щодо функціонування органів місцевого самоврядування. Публічний характер діяльності передбачає не тільки механічне оприлюднення тієї чи іншої важливої інформації про діяльність органу, а й організацію самої діяльності відповідно до певних процедур, наприклад проведення публічних засідань.

Унаслідок публічного характеру діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування, як вважає Д. Р. Мартиненко [3, с. 85], транспарентність передбачає публічність звітності органів місцевого самоврядування шляхом публікації в засобах масової інформації, розміщення інформації на офіційних сайтах органів.

Важливо, що Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 2 травня 2023 року № 3077-IX [13], що набере чинності (далі – новий Закон), уточнено поняття «служба в органах місцевого самоврядування» як публічна, професійна діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, із забезпечення реалізації територіальними громадами права на місцеве самоврядування та здійснення окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом.

На відміну від чинного Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 року № 2493-III, у положеннях нового Закону [13] принцип гласності відсут-

ній. Прозорість діяльності органів місцевого самоврядування розкривають через прозорість та відкритість.

Прозорість як ознака транспарентності органів місцевого самоврядування – це насамперед:

1) зрозумілість рішень та дій влади, належна обізнаність у цих діях громади, розуміння всіх внутрішніх процесів, що впливають на спосіб, вид та строки прийняття рішення в кожній конкретній справі (наприклад, запровадження електронного урядування на муніципальному рівні, наявність інформаційних стендів, офіційного вебсайту органу самоврядування, офіційного друкованого видання) [10, с. 47–48; 12, с. 80–81];

2) закріплення інформаційних прав та обов'язків посадових осіб в їх посадових інструкціях, особливо щодо службової інформації [3, с. 84–85];

3) функціональна характеристика органів місцевого самоврядування [1, с. 12–13].

Чинне законодавство закріплює принцип прозорості як принцип забезпечення доступу до публічної інформації (ст. 4 Закону України «Про доступ до публічної інформації») [14] у діяльності суб'єктів владних повноважень, серед яких згідно зі ст. 13 «Розпорядники інформації» зазначені органи місцевого самоврядування.

Безпосередньо як принцип діяльності органів місцевої влади прозорість не згадується до ухвалення у 2023 році нового Закону [13], якщо не враховувати згадування про принцип прозорості в ухвалених на той час законах про співробітництво територіальних громад та про добровільне об'єднання територіальних громад 2014–2015 рр. [15; 16].

За новим Законом [13] принцип прозорості – інформування про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків, визначених Конституцією та законами України (п. 11 ч. 1. ст. 4); забезпечення прозорості конкурсів на зайняття посад службовців місцевого самоврядування керівниками служби в органі місцевого самоврядування (п. 1–2 ч. 1. ст. 16).

Дослідники поняття транспарентності, зокрема М. Глотов, Л. Адашис, А. Чмелюк [17; 5], асоціюють цей термін не тільки з прозорістю, а й з відкритістю політичної чи громадської (публі-

чної) діяльності для належного використання політичної влади окремими особами для задоволення інтересів суспільства.

На думку Е. А. Афоніна та О. В. Суший [1, с. 12–13], відкритість не тотожна прозорості, бо можна знати роботу апарату управління, але не мати змоги вплинути на його діяльність, проте необхідно враховувати доцільність їх взаємоузгодженості.

Відкритість як ознака принципу транспарентності органів місцевого самоврядування охоплює:

1) готовність поділитися своєю владою шляхом залучення інших суб'єктів до ухвалення владних рішень (можливість громадян бути присутніми на засіданнях органу влади, нарадах, слуханнях, ознайомлення зі стенограмами, протоколами, аудіо- та відеозаписами засідань, участь депутатів у сесіях, створених постійних чи тимчасових комісіях місцевих рад) [12, с. 80–81; 10, с. 47–48; 3, с. 74];

2) відкриту інформацію про кадрові рішення [10, с. 47–48];

3) активність суспільного контролю над діяльністю органів місцевого самоврядування [1, с. 12–13; 17; 5];

4) відкритість інформації про систему місцевого управління, вільний доступ до служби в органах місцевого самоврядування на конкурсних засадах, відкритість інформації про діяльність органів місцевого самоврядування через опублікування відповідних правових актів [3, с. 86].

Прикладом може слугувати відкрита інформація про порушення права черговості в місцевій раді на безоплатне отримання земельної ділянки. У такому випадку діями громадянина будуть ініціювання перевірки правомірності ухвалення такого рішення правоохоронними органами або звернення щодо його оскарження до суду [17; 5].

Ще одним прикладом прозорості та відкритості місцевої влади може слугувати дотримання вимог антикорупційного законодавства в частині відбору кандидатів на посади в органи місцевого самоврядування за конкурсом з урахуванням поданих декларацій про доходи кандидатів та членів їхніх сімей [18, с. 44; 19].

Чинне законодавство доволі детально регламентує відкритість у діяльності органів місцевого самоврядування через регламентацію в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [11]:

1) відкриті засідання місцевої ради за участю членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи (ч. 3 ст. 9);

2) відкриті протоколи сесії ради, які оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» (ч. 17 ст. 46);

3) відкриті зустрічі з громадянами сільського, селищного, міського голови, який не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою (ч. 7 ст. 42);

4) відкриті зустрічі і звіт старости, що дає можливість жителям старостинського округу поставити запитання, висловити зауваження та внести пропозиції, а інформація про відповідну зустріч та письмовий звіт старости оприлюднюються на офіційному вебсайті сільської, селищної, міської ради (ч. 6 ст. 54-1);

5) відкриті поіменні голосування для ухвалення рішень ради, результати яких обов'язково оприлюднюються та надаються за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», на офіційному вебсайті ради розміщуються в день голосування (ч. 3 ст. 59).

Водночас поряд з такими положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. ст. 46–47) [11], як: 1) пропозиції щодо питань на розгляд ради можуть вноситися загальними зборами громадян; 2) до складу створених постійними комісіями підготовчих комісій і робочих груп для розробки проєктів рішень ради можуть залучатися представники громадськості; 3) висновки і рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», є неврегульовані питання.

Йдеться про необхідність відкритості самих засідань постійних комісій для представників громади. Присутність представників громади під час розгляду питань на засіданнях постійних комісій дало б змогу контролювати процес ухвалення рішень місцевих рад від самого початку внесення пропозицій до розгляду, не чекаючи розгляду кінцевого варіанту рішення, який подається на сесію.

Вважаємо за доцільне викласти п. 9 ст. 47 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в такій редакції: «Засі-

дання постійної комісії скликається в міру необхідності і є правомочним, якщо в ньому бере участь не менш як половина від загального складу комісії. Засідання постійної комісії є відкритими для присутності представників громади».

Добровільне об'єднання територіальних громад та їх співробітництво відбуваються за принципом відкритості, зокрема згідно зі ст. 16 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [15] забезпечується відкритий доступ до звітів про використання коштів через власні інтернет-ресурси.

У новому Законі [13] замість принципу гласності у п. 12 ст. 4 розкривається принцип відкритості, який полягає в залученості громадськості, у тому числі шляхом проведення публічних консультацій, до обговорення питань щодо розроблення, прийняття та виконання актів органів місцевого самоврядування, реалізації інших повноважень органів місцевого самоврядування.

Досліджуючи ознаки транспарентності в контексті євроінтеграції, Л. Наливайко та М. Романов [6, с. 159] зазначають, що складовою транспарентності також є доступність.

Доступність інформації, на думку Д. Мартиненко [18, с. 43], – це пасивна сторона, а участь громадськості в контролі діяльності органів влади – активна сторона транспарентності.

Афонін Е. А. та Суший О. В. [1, с. 9] трактують транспарентність як інструмент, який налаштовує двосторонній політичний зв'язок між державою та громадянським суспільством: «зверху» завдяки відкритості та прозорості, доступності управлінської інформації як для суб'єкта, так і для об'єкта управління, як право на доступ до інформації, а також «знизу» – як зворотний зв'язок, шляхом рівності прав на отримання інформації, участі громадян у суспільно-політичному житті, їх контролю за діяльністю органів влади.

Існує також думка, що доступність інформації необхідно розділяти на внутрішню та зовнішню [8, с. 5; 2, с. 139], де внутрішня – це доступність інформації про суб'єкт управління для нього ж і зовнішня – доступність інформації про суб'єкт управління для громадськості.

Це може бути як доступність інформації щодо державних витрат [3, с. 86], так і доступ до публічної інформації, оприлю-

дненої в електронній системі закупівель [20, с. 44], яка має бути загальнодоступною та гарантувати недискримінацію, рівні права під час реєстрації всім зацікавленим особам, а також доступність планів органів місцевого самоврядування та кроків щодо їх виконання, доступність стосовно кадрових рішень [10, с. 47–48], подання запитів, проведення відкритих зустрічей з громадськістю [2, с. 139].

Ці та інші завдання постають перед розпорядниками публічної інформації, серед яких, згідно зі ст. 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [14] є органи місцевого самоврядування.

Наприклад, серед основних умов добровільного об'єднання територіальних громад (ч. 1. п. 5 ст. 4 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [16]) – якість та доступність публічних послуг, не нижча ніж до об'єднання громад.

Чинний Закон України «Про місцеве самоврядування» покладає обов'язок доступності публічної інформації на голову районної, обласної, районної у місті ради. Зокрема, в актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно (ст. ст. 55, 59) [11].

Новий Закон [13] підтверджує наміри влади врегулювати ознаку доступності на рівні принципів органів місцевого самоврядування, визначаючи рівність доступу до служби в органах місцевого самоврядування із заборonoю всіх форм та проявів дискримінації, відсутності необґрунтованих обмежень або надання необґрунтованих переваг певним категоріям громадян під час вступу на службу до органів місцевого самоврядування та її проходження, право на вільний доступ до інформації про вакантні посади в органі місцевого самоврядування, а також гарантування вільного доступу до інформації про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування в обсягах та порядку, визначених законом (ст. 4, 9).

Транспарентність діяльності органів влади обумовлює і підзвітність органів місцевого самоврядування інститутам громадянського суспільства, активній та відповідальній громаді, яка має вплив на місцеву владу [10, с. 47; 1, с. 14; 5; 13].

Норми Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. ст. 4, 42, 75) [11] встановлюють підзвітність, підконтрольність та відповідальність органів самоврядування та їх посадових осіб перед територіальними громадами.

Транспарентність як демократичний інструмент виконує низку важливих функцій, серед яких: просвітницька (обізнаність громади про свої права та свободи); громадський контроль щодо прийняття та реалізації рішень; розвиток активності громадян, їх свідомості та політичної культури [1, с. 11–12].

На відміну від свободи інформації, особливостями транспарентності є: стан інформації про діяльність певного суб'єкта; забезпечення можливості отримання потрібної інформації в повному обсязі; розуміння процесів управління; забезпечення прав та законних інтересів як конкретних суб'єктів, так і необмеженого кола осіб [3, с. 7], а також створення інституту урядового PR та комунікацій владних структур із громадськістю [20, с. 42].

Висновки. Під принципом транспарентності в діяльності органів місцевого самоврядування необхідно розуміти засадничу, фундаментальну властивість політичної влади місцевих органів та її посадових осіб забезпечувати децентралізацію влади, сприяти відкритому та прозорому управлінню, мінімізувати корупційні ризики під час ухвалення рішень та підвищувати рівень довіри громади до місцевої влади.

Гласність та публічність як ознаки принципу транспарентності – це оприлюднення інформації про діяльність органу, публічні засідання органів, обговорення проєктів рішень, звітів, проведення громадської експертизи, публічне повідомлення про конфлікт інтересів під час участі в засіданні ради, іншого колегіального органу.

Прозорість – це зрозумілість рішень та дій влади, належна обізнаність у цих діях громади, розуміння всіх внутрішніх процесів, що впливають на спосіб, вид та строки ухвалення рішен-

ня, інформаційних прав та обов'язків посадових осіб у їх посадових інструкціях.

Доступність можна розглядати як рівність прав на отримання інформації, право на доступ до інформації та зворотний зв'язок, доступність публічних послуг та публічних закупівель тощо.

Відкритість та підзвітність – це залучення інших суб'єктів до ухвалення рішень місцевої влади, громадський контроль, вільний доступ до служби на конкурсних засадах з урахуванням антикорупційних норм, а також відкритість засідань, голосувань, протоколів сесій ради, відкритість зустрічей з громадянами голів і старост місцевих органів влади, відкритість доступу до звітів про використання коштів через інтернет-ресурси, звітування про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами, а також перед радою на вимогу депутатів про роботу виконавчих органів місцевої ради.

Проте, на нашу думку, доцільним було б вирішити проблему відкритості засідань постійних комісій для представників громади. Присутність представників громади під час розгляду питань на засіданнях постійних комісій дало б змогу контролювати процес ухвалення рішень місцевих рад від самого початку внесення пропозицій до розгляду, не чекаючи розгляду вже кінцевого варіанту рішення, який подається на сесію.

Це стане можливим завдяки викладенню п. 9 ст. 47 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» в такій редакції: «Засідання постійної комісії скликається в міру необхідності і є правомочним, якщо в ньому бере участь не менш як половина від загального складу комісії. Засідання постійної комісії є відкритими для присутності представників громади».

Нормативне закріплення ознак принципу транспарентності в діяльності органів самоврядування міститься в Законах України «Про місцеве самоврядування», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про доступ до публічної інформації», «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Водночас, на нашу думку, існує потреба в систематизації положень транспарентності в діяльності місцевих органів влади шляхом ухвалення окремого Закону України «Про транспарентність у діяльності органів місцевого самоврядування».

Список використаних джерел

1. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України : конспект лекції до короткотермінового семінару в системі підвищення кваліфікації кадрів / уклад.: Е. А. Афонін, О. В. Суший. Київ : НАДУ, 2010. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/transparentnist.pdf> (дата звернення: 15.07.2024).

2. Пашковська М. В. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління». *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 34. С. 135–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_16 (дата звернення: 15.07.2024).

3. Мартиненко Д. Р. Адміністративно-правові засади забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади : дис. ... д-ра філософ. Спеціальність 081 Право. Галузь права 08 Право. Хмельницький, 2023. 195 с. URL: <file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/diss%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення: 15.07.2024).

4. Ярошенко В. М. Транспарентність та відкритість влади як механізми становлення інституту демократичної громадянськості. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія: Політологія*. 2012. Т. 182. Вип. 170. С. 85–91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_182_170_20 (дата звернення: 15.07.2024).

5. Адашиш Л. І., Чмелюк А. О. Принцип транспарентності у діяльності органів місцевого самоврядування. *Правовий розвиток суспільства і держави: традиції та новації* : збірник матеріалів міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція». Київ, 2017. URL: https://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1728%3A08121707&catid=198%3A2-122017&Itemid=245&lang=en (дата звернення: 15.07.2024).

6. Наливайко Л. Р., Романов М. Ю. Поняття, ознаки та значення транспарентності в контексті євроінтеграції. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. № 4/1. С. 152–157.

7. Новікова Т. В. Транспарентність адміністративного процесу в умовах діджиталізації. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2–4. С. 46–52. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.07> (дата звернення: 15.07.2024).

8. Наливайко Л. Р., Чепік-Трегубенко О. С. Транспарентність публічної влади: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Право України*. 2015. № 6. С. 148–156. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1999/1/2.1.pdf> (дата звернення: 15.07.2024).

9. Черторижський В. М. Політика прозорості як інструмент активізації транскордонного співробітництва. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2015. Вип. 3 (113). С. 86–88. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20153\(113\)/sep20153\(113\)_086_ChertoryzhskyyVM.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20153(113)/sep20153(113)_086_ChertoryzhskyyVM.pdf) (дата звернення: 15.07.2024).

10. Воронов М. М. Принципи гласності, відкритості та прозорості на муніципальному рівні: теоретичний аспект та втілення в законодавстві України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: «Право»*. 2015. Вип. 19. С. 46–50. URL: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/5677/5231> (дата звернення: 15.07.2024).

11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

12. Венгер В. М. Прозорість як принцип діяльності органів публічної влади. *Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки*. 2017. Т. 200. С. 79–84. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9d898c48-42c9-4b82-9a0c-7be158e98e6d/content> (дата звернення: 15.07.2024).

13. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 02.05.2023 р. № 3077-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

14. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

15. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

16. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

17. Глотов М. Прозорість органів місцевого самоврядування: законодавство та дійсність. *Юридичний вісник України*. 2011. № 14. URL: http://lib.rada.gov.ua/DocDescription?doc_id=189139 (дата звернення: 15.07.2024).

18. Martynenko D. Transparency as a principle of activity of public authority bodies. *Global Prosperity*. 2022. Vol. 2. Iss. 3. URL: <file:///C:/Users/Tip/Downloads/40-46.pdf> (дата звернення: 15.07.2024).

19. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 15.07.2024).

20. Тихомирова Є. Б. Транспарентність і відкритість діяльності влади та шляхи їх забезпечення в Україні. *Наукові записки. Політичні науки*. 2002. Т. 20. С. 39–43. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/eba5522e-c191-493b-a4e8-5a7de4f33643/content> (дата звернення: 15.07.2024).

Zhezhko T.,

Postgraduate student of the Department of Administrative,
Civil and Commercial Law and Process of the Law Faculty,
Penitentiary Academy of Ukraine,
Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0009-0006-9933-8491

CONCEPT, FEATURES AND PECULIARITIES OF THE PRINCIPLE OF TRANSPARENCY IN THE ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENTS

The article deals with the concept and features of the principle of transparency in the activities of local self-governments and reveals the content of its main features, which include such categories as publicity, transparency, openness, accessibility, and accountability.

The author describes the principle of transparency in the activities of local self-governments as a fundamental property of the politics of local authorities and their officials to ensure decentralization of power, promote open and transparent governance, minimize corruption risks in decision-making, and increase the level of public trust in local authorities.

Publicity is analyzed in the article as the publication of information about the activities of local self-governments, public meetings, discussion of draft decisions, reports, public expertise, public notification of a conflict of interest during participation in a meeting; transparency - as clarity of decisions and actions of local authorities, accessibility - as equality of rights to information, the right to access information and feedback, accessibility of public services and public procurement, openness and accountability - as the involvement of other subjects in the decision-making of local authorities, public control, free access to service on a competitive basis etc.

The conclusions indicate that the features of the transparency principle have been widely enshrined in law. However, some provisions on the openness of meetings of permanent commissions to community representatives need to be clarified. There is also a need to systematize transparency provisions in the activities of local authorities by adopting a separate law.

Key words: *the principle of transparency, features of the principle of transparency, local self-governments, publicity, transparency, openness, accessibility, accountability.*

References

1. Transparency of power in the context of European integration of Ukraine: lecture notes for a short-term seminar in the system of staff development (2010), compiled by E. Afonin and O. Sushiy, National Academy of Public Administration, Kyiv, available at: <http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/transparenntist.pdf> (accessed 15 July 2024).
2. Pashkovska, M. (2013), "The concept of transparency in the modern science of "Public Administration", *Efficiency of public administration*, Issue 34, pp. 135–143, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_34_16 (accessed 15 July 2024).
3. Martynenko, D. R. (2023), Administrative and legal principles of ensuring transparency in the activities of public authorities : Thesis ... for the degree of Doctor of Philosophy, Specialty 081 Law, Branch of Law 08 Law, Khmelnytskyi, available at: <file:///C:/Users/Uzivatel/Downloads/diss%20%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf.pdf> (accessed 15 July 2024).
4. Yaroshenko, V. M. (2012), "Transparency and openness of power as mechanisms for the formation of the institution of democratic citizenship", *Scientific works of Petro Mohyla Black Sea State University. Series: Political Science*, Vol. 182, Iss. 170, pp. 85–91, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2012_182_170_20 (accessed 15 July 2024).
5. Adashis, L. I. and Chmeliuk, A. O. (2017), "The principle of transparency in the activities of local self-governments", *Legal development of society and the state: traditions and innovations* : collection of materials of the International Legal Scientific and Practical Conference "Actual jurisprudence", available at: https://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1728%3A081217-07&catid=198%3A2-122017&Itemid=245&lang=en (accessed 15 July 2024).
6. Nalyvayko, L. R. and Romanov, M. Y. (2016), "The concept, features and significance of transparency in the context of European integration", *Visegrad Journal on Human Rights*, № 4/1, pp. 152–157.
7. Novikova, T. V. (2022), "Transparency of the administrative process in the context of digitalization", *Law Review of Kyiv University of Law*, No. 2–4, pp. 46–52, available at: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.07> (accessed 15 July 2024).
8. Nalyvaiko, L. R. and Chepik-Tregubenko, O. S. (2015), "Transparency of public authorities: domestic and foreign experience", *Law of Ukraine*, No. 6, pp. 148–156, available at: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/1999/1/2.1.pdf> (accessed 15 July 2024).
9. Chertoryzhskyy, V. M. (2015), "Transparency policy as a tool for enhancing cross-border cooperation", *Socio-economic problems of the*

modern period of Ukraine, Issue 3 (113), pp. 86–88, available at: [https://ird.gov.ua/sep/sep20153\(113\)/sep20153\(113\)_086_Chertoryzhskyy_VM.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20153(113)/sep20153(113)_086_Chertoryzhskyy_VM.pdf) (accessed 15 July 2024).

10. Voronov, M. M. (2015), "Principles of publicity, openness and transparency at the municipal level: theoretical aspect and implementation in the legislation of Ukraine", *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series "Law"*, Issue 19, pp. 46–50, available at: <https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/5677/5231> (accessed 15 July 2024).

11. Ukraine (1997), *On Local Self-Government in Ukraine*: Law of Ukraine, dated 21.05.1997, No 280/97-BP, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 15 July 2024).

12. Wenger, V. M. (2017), "Transparency as a principle of activity of public authorities", *Scientific Notes of NaUKMA. Legal Sciences*, Vol. 200, pp. 79–84, available at: file:///C:/Users/andrii/Desktop/Venher_Prozorist_yak_pryntsyp.pdf (accessed 15 July 2024).

13. Ukraine (2023), *On Service in Local Self-Governments*: Law of Ukraine, dated 02.05.2023, No. 3077-IX, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (accessed 15 July 2024).

14. Ukraine (2011), *On Access to Public Information*: Law of Ukraine, dated 13.01.2011, No. 2939-VI, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (accessed 15 July 2024).

15. Ukraine (2014), *On Cooperation of Territorial Communities*: Law of Ukraine, dated 17.06.2014, No. 1508-VII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text> (accessed 15 July 2024).

16. Ukraine (2015), *On Voluntary Amalgamation of Territorial Communities*: Law of Ukraine, dated 05.02.2015, No. 157-VIII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (accessed 15 July 2024).

17. Glotov, M. (2011), "Transparency of local self-governments: legislation and reality", *Legal Bulletin of Ukraine*, No. 14, available at: http://lib.rada.gov.ua/DocDescription?doc_id=189139 (accessed July 15, 2024).

18. Martynenko, D. (2022), "Transparency as a principle of activity of public authority bodies", *Global Prosperity*, Vol. 2, Iss. 3, available at: <file:///C:/Users/Tip/Downloads/40-46.pdf> (accessed 15 July 2024).

19. Ukraine (2014), *On Prevention of Corruption*: Law of Ukraine, dated 14.10.2014, No. 1700-VII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (accessed 15 July 2024).

20. Tykomyrova, Ye. B. (2002), "Transparency and openness of authorities' activity and the ways of their implementation in Ukraine", *Scientific Notes. Political Sciences*, Vol. 20, pp. 39–43, available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/eba5522e-c191-493b-a4e85a7de4f33643/content> (accessed 15 July 2024).